

НАЦІОНАЛЬНА І ГРОМАДЯНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ В ІСТОРИЧНІЙ ТА ГРОМАДЯНСЬКІЙ ОСВІТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Актуальність проблеми: ідентичність як фундамент державності

Етнічно та політично різнобарвна карта України є цивілізаційно позитивним явищем, але лише за умови, що суспільство об'єднане системою базових цінностей, національною та громадянською ідентичністю. Проблема формування такої ідентичності в умовах війни досягла максимальної гостроти.

Об'єднання суспільства

Ідентичність громадян, об'єднаних спільною соціальною пам'яттю та системою цінностей, **є фундаментом державності.**

Вплив війни

Соціологічні дослідження показують **зростання національної ідентичності під час війни**, але це не гарантує її успадкування молоддю.

Законодавча підтримка

Закон України від 13 грудня 2022 р. «**Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності**» підкреслює роль освіти.

Складові ідентичності

Зміст ідентичності особи проявляється як сукупність її складників, що дозволяють людині ототожнювати себе з певними соціальними групами та спільнотами.

Соціальна ідентичність

Ототожнення себе з певною суспільною групою, її цінностями та очікуваннями.

Групова ідентичність

Відчуття належності до малих та великих соціальних груп, таких як держава та нація.

Особистісна та індивідуальна

Перетворення біологічної особини на соціального індивіда та особистість через ідентифікацію.

Національна та громадянська ідентичність: ключові поняття

Майбутнє української держави залежить від сформованої, розвиненої та стійкої української національної й громадянської ідентичності всіх її громадян.

Українська національна ідентичність

Стійке усвідомлення належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, походженням, історичною пам'яттю та духовно-культурними цінностями, зокрема мовою.

Українська громадянська ідентичність

Стійке усвідомлення громадянином України свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством.

Невизначеність цих ідентичностей становить пряму загрозу національній безпеці, зумовлюючи психологічну толерантність до зовнішньої агресії.

Пріоритети державної політики

Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» визначає ключові пріоритети.

Національні цінності

Утвердження національних цінностей та ідей демократії.

Єдність суспільства

Досягнення єдності шляхом подолання суперечностей на основі європейського та євроатлантичного курсу.

Права та свободи

Забезпечення дотримання конституційних гарантій прав і свобод.

Формування ідентичності: Від дитинства до свідомості

Формування ідентичності починається в дитинстві на підсвідомому рівні та зміцнюється у процесі соціалізації.

Дитинство (підсвідомий рівень)

Відчуття власної оселі, наслідування родинних традицій, національних свят, оточення українськими маркерами (символи, мова, одяг).

Шкільний вік (свідомий рівень)

Усвідомлення себе як представника української політичної нації, громадянина демократичної правової держави.

Роль освіти

Система освіти, зокрема громадянська та історична галузь, працює на розвиток свідомої власної ідентичності.

Знання, вміння, цінності: основи ідентичності

Навчання історії та громадянської освіти забезпечує формування української національної та громадянської ідентичності через конкретну систему знань, умінь та цінностей.

1

Знання та уявлення

Основні події національної історії, історична пам'ять, становлення демократії, права і свободи, державний устрій.

2

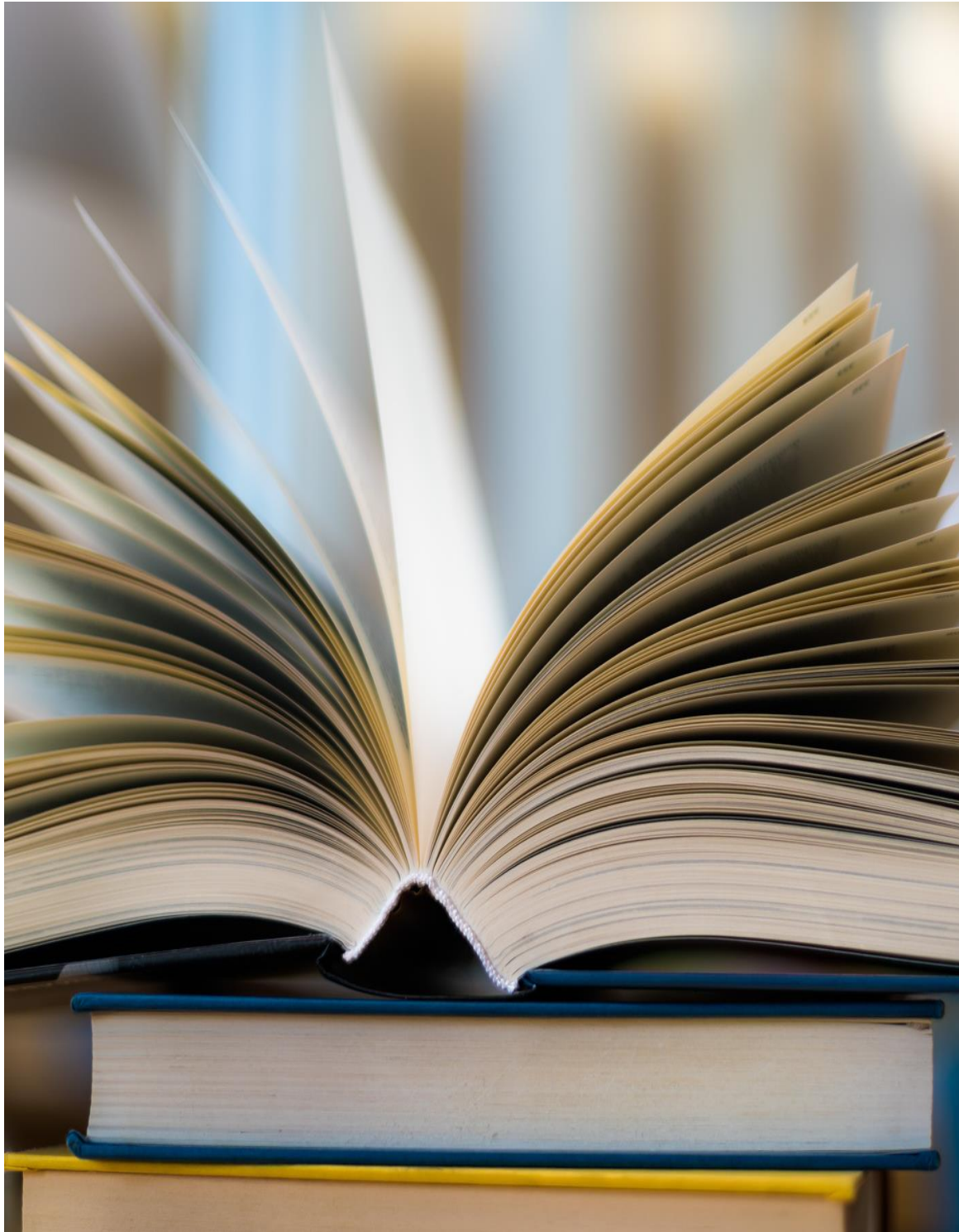
Навички та вміння

Критичне мислення, аналіз інформації, ухвалення рішень, реалізація прав та обов'язків, робота в групі, повага та толерантність.

3

Цінності

Патріотизм, незалежність України, готовність до захисту, гуманність, повага до прав, національних традицій, загальнолюдські моральні цінності.

Історична освіта в умовах війни

Повномасштабна агресія РФ актуалізувала потребу в перегляді змісту історичної освіти для боротьби з російськими наративами.

Перегляд змісту

Видалення російських наративів, трактування СРСР як імперії, вивчення опору українців.

Нові акценти

Важливість Революції Гідності, увага до ЄС та НАТО, поява нових героїв сучасних подій.

Цінності демократії

Включення сюжетів про Козацьку державу, Конституцію Пилипа Орлика, Хартію вольностей.

Активна модель навчання та досвід учнів

Формування національної та громадянської ідентичності учнів потребує активної моделі навчання, що залучає емоційну сферу та практичний досвід.

Емоційна сфера

Почуття гордості, причетності, відповідальності, поваги до символів та цінностей.

Активне навчання

Дискусії, обговорення, критичне мислення, самостійна робота з джерелами.

Власний досвід

Участь у шкільному самоврядуванні, житті громади, комунікація з місцевими органами.

Потенціал історії та громадянської освіти

Навчання історії та громадянської освіти має значний потенціал для формування української національної та громадянської ідентичності.

Національна ідентичність

Знання про минуле, героїв, внесок України у світову історію формують патріотизм та національні цінності.

Громадянська ідентичність

Осмислення становлення суспільства, держави, прав, законів та громадянської активності.

Правознавство та етика

Знання про демократію, державний устрій, розвиток вмінь захищати права та вести діалог.

Бережи свою ідентичність

